

VILJANDI MAAVALITSUS

**VILJANDI MAAKONNA
HARIDUSE ARENGUKAVA
2016-2021**

2016

SISUKORD

Viljandi maakonna hariduse arengukava koostamise eesmärk

Viljandi maakonna hariduse arengukava koostamise töörühm

Haridusvaldkonda reguleerivad seadused ja üleriigilised arengukavad

Hetkeseisundi analüüs

- Alusharidus
- Põhiharidus ja üldkeskharidus
- Kutseharidus
- Kõrgharidus
- Peamised probleemid. Järeldused

Visioon. Eesmärgid ja strateegiad

Üldhariduskoolide võrk Viljandi maakonnas 2016-2021.a.: analüüs ja soovitused 2014 ja 2015. aasta seisuga arvestades.

Arengukava seire ja muutmine

LISAD

Lisa 1. Maakonna lasteaiad arvudes

Lisa 2. Maakonna õpilaste visuaalsed arvud klassiti

Lisa 2-1. Sünnid Viljandimaa omavalitsustes alates 2000 ja kooliminejate protsentuaalne prognoos kuni aastani 2021

Lisa 2-2. Viljandimaa koolide kaart 2016

Lisa 3. Hariduskulude statistika omavalitsustes

Lisa 4. Gümnaasiumi riigieksamite statistika

Lisa 5. Põhikooli eksamite statistika

Lisa 6. Praxise koolivõrgu prognoos 2020 - gümnaasiumid

Lisa 7. Praxise koolivõrgu prognoos 2020 – põhikoolid

Lisa 8. KOV-de ettepanekud ja täiendused

VILJANDI MAAKONNA HARIDUSE ARENGUKAVA KOOSTAMISE EESMÄRK

Käesoleva arengukava eesmärgid on sõnastatud Viljandi maakonna arengustrateegiast „Viljandimaa – arenev PÄRIS EESTI“, mis on kinnitatud Viljandi maavanema 14.08.2014.a. korraldusega nr 1-1/2014/371.

Arengukavas käsitletakse alus-, põhi-, kesk-, kõrg- ja kutseharidusega seotud teemasid. Käesolevas arengukavas ei leia käsitlemist noorsootöö ja huviharidus selle osana – nende teemade jaoks koostatakse eraldi arengukava. Käsitlemist ei leia samuti elukestva õppe teema. Loomulikult on noorsootöö ja elukestev õpe seotud haridustemaatikaga, kuid käesoleva arengukava koostajad leiavad, et fookuse selguse huvides on otstarbekas piirduda eelpool toodud teemadega.

Haridussüsteemi edukus oleneb kõigi osapoolte koostööst. Ühegi osapoole rolli ei saa alahinnata ja ükski osapool ei saa täielikult kompenseerida teiste osapoolte tegemata tööd. Käesolev arengustrateegia keskendub eelkõige küsimustele, mida saab lahendada Viljandi maakonnas, Viljandi maakonna haridussüsteemis.

Viljandi maakonna arengustrateegias on kesksel kohal inimene ja inimkapitali arendamine. Inimkapitali arendamise üheks oluliseks tegevussuunaks on „Viljandimaal antava hariduse kvaliteedi tõstmine, kättesaadavuse tagamine“. Strateegias on kirjutatud: „Viljandimaa koolivõrk on suhteliselt hästi välja arendatud, kuid maakonna rahvastiku areng viitab, et sedagi tuleb asuda korrastama. On oluline, et korrastamise käigus ei kahaneks laste võimalused haridust sh huviharidust saada. Hariduse kvaliteet ei ole kunagi liiga hea. Viljandimaa kõige tähtsamateks suundadeks on lasteaedades antava alushariduse kvaliteedi tõstmine; erivajadustega laste õigeaegne toetamine ning Viljandimaa gümnaasiumites antava hariduse kvaliteedi võime konkureerida vabariigi tippgümnaasiumites antavaga. Viljandimaal on oluline, et koolid õpetaksid õpilasi nägema maakonna võimalusi“

Viljandimaa teiseks strateegiliseks suunaks on ettevõtluskeskkonna ja majanduse arendamine. See suund on haridusega seotud eelkõige läbi maakonnastrateegia olulise tegevussuuna „Kutseharidust andvate koolide arendamine“. Selle suuna kohta ütleb maakonna arengustrateegia järgmist: „Peamisteks suundadeks on tööturuvajadustele vastava hariduse andmine, konkurentsivõime tõstmine kutseharidusmaastikul (kutsekoolid on üleriigilise piirkonnaga, kuid Viljandimaale on oluline, et siin säiliks kaks kutseharidust andvat konkurentsivõimelist keskust), kutsehariduse omandamise tingimuste parandamine ning võimaluste loomine soovitud hariduse saamiseks.“

Viljandi maakonna strateegiliseks suunaks on maakonna maine tõstmine. Haridusvaldkond saab sellesse olulise panuse anda tutvustades Viljandimaa hariduse edulugusid ning õpetades inimesi nägema Viljandimaad võimaluste maakonnana.

Haridus, see on eelkõige inimesed – õpilased ja õpetajad, kuid ilma hoonete, õppevahendite ja -tehnoloogiateta on keeruline kvaliteetset haridust anda ja seepärast on maakonna sotsiaalse taristu arendamise olulisemad teemad haridus ja tervishoid: haridustaristu olukord ei tohi saada takistuseks maakonna strateegiliste eesmärkide saavutamisel.

Tõenäoliselt on vähe eluvaldkondi, mis saaksid jätkusuutlikult areneda ilma koostööta. Haridusvaldkond pole seda kindlasti. Enamus alus- ja üldharidust puudutavaid teemasid on Eesti Vabariigis antud otsustamiseks kohalikele omavalitsustele. Maakonna haridusstrateegia ei sekku kohalike omavalitsuste otsustusõigusesse, kuid läbi sõnastatud hariduse arengu printsiipide on võimalik saavutada parim tulemus maakonna jaoks, mis pikemas perspektiivis on tõenäoliselt parim tulemus ka maakonna väga eripalgeliste piirkondade jaoks.

Otsustamisel tuleb arvestada paljude asjaoludega. Kindlasti tuleb arvestada Viljandimaa väärtustega: „Viljandimaa peamine väärtus on inimene. ... Viljandimaa väärtused on ka kestmine ja areng; õnnelik olemine; pere, tervis, töö ja haridus. ... Viljandimaal väärtustatakse koostööd ja sidusust. Ükski muutus, mis seab ohtu eesti keele ja kultuuri kestvuse, ei ole õigustatud. Ükski muutus, mis seab ohtu elu kestmise Viljandimaal või mõnes selle osas, ei ole õigustatud. Ükski tegevus, mis ei lähtu Viljandimaa väärtustest, ei ole aktsepteeritav.“

VILJANDI MAAKONNA HARIDUSE ARENGUKAVA KOOSTAMISE TÖÖRÜHM

Töörühma juht: Ilmar Kütt – Viljandi Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja

Töörühma liikmed:

Mihkel Servinski – Statistikaameti peaanalüütik

Imbi Suurpere – Viljandi Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna inspektor

Aires Põder – Viljandi Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna inspektor

Kaasatud spetsialistid , eksperdid:

Alar Karu – Tarvastu vallavanem, koolipidaja

Arnold Pastak – Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli direktor

Mall Kõiv – Viljandi linnavalitsuse haridus- ja kultuuriameti juhataja

Riina Tootsi – Viljandi Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna spetsialist

Täname koostööpartnereid:

Merit Laan - Töötukassa Viljandi osakond

Markus Stein – Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor

Arno Kütt – VICTA

Andres Rõigas – Tartu Ülikool Viljandi Kultuuriakadeemia

Tarmo Loodus – Viljandi Kutseõppekeskus

HARIDUSVALDKONDA REGULEERIVAD SEADUSED JA **ÜLERIIGILISED ARENGUKAVAD**

Eesti Vabariigi Haridusseadus

Haridus – inimese teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtuste, käitumisnormide süsteem, mida ühiskond tunnustab ning mille omandatust ta kontrollib. Hariduse põhialustes lähtutakse üldinimlike ja rahvuslike väärtuste, isiksuse, usu- ja südametunnistuse vabaduse tunnustamisest.

Eesmärk:

- Luua soodsad tingimused isiksuse, perekonna, eesti rahvuse, samuti vähemusrahvuste ja Eesti ühiskonna majanduse, poliitilise ning kultuurielu ja loodushoiu arenguks maailma majanduse ja kultuuri kontekstis.
- Kujundada seadusi austavaid ja järgivaid inimesi.
- Luua igapäevase elamise eeldused pidevõppeks.

Haridusasutused –hariduse eesmärgi ellu viivad organisatsioonid: koolieelsed lasteasutused, põhikoolid ja gümnaasiumid, kutseõppeasutused, huvikoolid.

Üldharidus – teadmiste, oskuste, vilumuste ning käitumisnormide süsteem, mis võimaldab inimesel kujuneda pidevalt arenevaks isiksuseks, kes on suuteline elama väärikalt, austama iseennast, oma perekonda, kaasinimesi ja valima ning omandama talle sobivat elukutset, tegutsema loovalt ning kandma kodanikuvastutust.

Kutseharidus – teatud erialal töötamiseks, teatud kutse saamiseks või selle säilitamiseks vajalike teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtuste ja käitumisnormide süsteem, mille omandamine ja täiendamine loob eeldused tulemusrikkaks professionaalseks tegevuseks.

Hariduse kvaliteedi all on arengukavas silmas peetud teadmiste, oskuste, vilumuste, käitumisnormide ja väärtushinnangute süsteemi vastavust õppija ning ühiskonna vajadustele ja ootustele.

Põhikooli ja gümnaasiumiseadus

Üldhariduskooli alusväärtused

Üldhariduskoolis toetatakse õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Luuakse tingimused õpilase võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus

Omavalitsusüksuse ülesanded ja pädevus

Omavalitsusüksuse ülesanne on korraldada antud vallas või linnas koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses. Nimetatud asutuste osas võidakse seadusega ette näha teatud kulude katmist kas riigieelarvest või muudest allikatest.

Koolivõrgu arengu põhimõtted

- Algklasside õpilastele peab kool olema võimalikult kodu lähedal
- Eesti koolisüsteem põhineb tugeval põhikoolil. Korralik põhiharidus peab olema kättesaadav kõigile, olenemata elukohast
- Gümnaasiumiaste peab olema sellise õpilaste arvuga, mis tagab õpetamise kvaliteedi, kvalifitseeritud õpetajate olemasolu ja õpilaste valiku õppeainete süvendatud õppeks

VILJANDIMAA HARIDUSE HETKESEISUNDI ANALÜÜS

Alusharidus

2015/2016 õppeaasta alguse seisuga anti Viljandi maakonnas alusharidust 33 lasteasutuses (neist 25 lasteaeda ja 8 lasteaed-kooli). Kokku oli neis 2139 last. Kokku töötas Viljandimaa lasteasutustes 327 õpetajat, neist 92 % kvalifikatsioon vastas nõuetele. 2014.a. oli lasteaiatöötaja keskmine palk 409 eurot kuus ning lasteaiatöötaja keskmine palk 628 eurot kuus. Kõigi Viljandimaa lasteasutuste töökeeleks on eesti keel. Muukeelsete laste osatähtsus on alla 5% ja need on integreeritud eestikeelsetesse rühmadesse.

Lisa 1: Viljandimaa lasteaiad arvudes

- Lähima kümne aasta jooksul jõuab pensioniikka umbes üks kolmandik alusharidusasutuste pedagoogidest
- Alushariduse õpetajate palk on oluliselt väiksem üldhariduskooli õpetajate palgast
- Enamuses Viljandimaa omavalitsustes ei ole lasteaiakohtade defitsiiti; tegelikkusest suurem on vajadus sõimekohtade järele
- Suureneb erivajadustega laste arv, napib eripedagoogilise ettevalmistusega pedagoogilist personali tööks hariduslike erivajadustega lastega
- Hariduslike erivajadustega laste väljaselgitamiseks on vaja lisatööjõudu (erialaspetsialistid)
- Eelkooliealiste laste kasvukeskkond paraneb diferentseeritult ja sõltub oluliselt kohalike omavalitsuste materiaalsest olukorrast, kohaliku omavalitsuse prioriteetidest
- Viljandimaal on hetkel 3 erivajadustega lasteaiarühma (Männimäe lasteaed), vajadus erirühmade järele on suurem

Üldharidus

2015/2016 õppeaasta algul oli Viljandi maakonnas 27 päevast üldhariduskooli ning 1 täiskasvanute gümnaasium.

Erakool 3 (Viljandi Vaba Waldorfkool, Jaagu Lasteaed-Põhikool, Erakool Oja)

Riigikool 3 (Viljandi Gümnaasium, Lahmuse Kool, Ämmuste Kool)

Munitsipaalkool 22:

Viljandi linn: 4 põhikooli (I – IX); 1 gümnaasium (VIII – XII)

Viljandi vald: 5 põhikooli (I – IX); 1 põhikool (I – VI)

Kõpu vald: 1 põhikool (I – IX)

Kolga-Jaani vald: 2 põhikooli (I – IX)

Tarvastu vald: 1 gümnaasium (I – XII)

Karksi vald: 1 gümnaasium (I – XII)

Abja vald: 1 gümnaasium (I – XII)

Mõisaküla linn: 1 põhikool (I – IX)

Halliste vald: 1 põhikool (I – IX)

Suure-Jaani vald: 1 gümnaasium (X – XII), 2 põhikooli (I – IX)

Võhma linn: 1 põhikool (I – IX klass)

Kõo vald: 1 põhikool (I – IX)

Kõik koolid on eesti õppekeelega

2015/2016. õppeaastal õpib päevastes üldhariduskoolides 5065 õpilast. Koolides töötab 684 õpetajat 523,25 ametikohal, kellest 111 on mehed ehk 16,2 %.

Maakonnas tervikuna töötab 813 õpetajat 610,89 ametikohal, kellest 166 on mehed ehk 20,4%.

LISA 2: Maakonna koolide õpilaste arvud ja ohud seisuga 16.09.2015

LISA 2-1: Sündide ja kooliminejate statistika ja prognoos kuni 2021 aastani

LISA 2-2: Viljandimaa koolide kaart 2016

- Sündide arvu vähenemine ja negatiivne rändeiive on toonud kaasa õpilaste arvu vähenemise
- Õpilaste arvu vähenemisest ja rahaliste vahendite piiratusest tingituna on kohalikud omavalitsused asunud muutma väljakujunenud koolivõrku
- Kohalikud omavalitsused on tegelenud haridusasutuste kaasajastamisega, renoveeritud on köögid-toitlustamisblokid ning hangitud kaasaegseid õppevahendeid

LISA 3: Hariduskulude statistika omavalitsustes

- Viljandimaal on ellu kutsutud: Taibukate Teaduskool, Noorte Metsaülikool
- Hariduskonverents toimub iga kahe aasta tagant
- On suurenenud õpilaste arv, kelle suhtes on vajalik rakendada tugisüsteeme (logopeed, eripedagoog, psühholoog, sotsiaalpedagoog, pikapäevarühm, õpiabirühm, õpilaskodu, väikeklassid, koduõpe, individuaalne õppekava)
- Tugisüsteemide rakendamiseks ei jätku rahalisi vahendeid ega spetsialiste
- Viljandimaal on 4 erivajadusega õpilaste kooli, kus viiakse läbi õpet põhikooli ulatuses
- Viljandis on maakondlik õppenõustamis- ja karjääriteenuseid pakkuv keskus Rajaleidja

- Viljandi linn kui maakonnakeskus on oluliseks tõmbejõuks ka õpilastele
- Koolist väljalangevus, koolikiusamine-vägivald vajavad jätkuvat tähelepanu
- Maakonna põhikoolide lõpetajatest umbes pooled jätkavad õppimist gümnaasiumis, veidi vähem kui pooled kutsekoolis ning umbes kolm protsenti ei jätkka õpinguid
- Maakonnas ei ole välja kujunenud tervet maakonda kattev kutsenõustamise süsteem
- Suurenenud on vanemaealiste õpetajate osakaal
- Koolis on vähe meesõpetajaid
- Õpetajate kohtadele ei ole tekkinud konkurentsi
- Rahvaarvu kahanemine sõltub tõenäoliselt kõige rohkem ettevõtluse arengust piirkonnas
- Kodukohas haridusvõimaluste puudumine võib põhjustada väljarännet

Seoses rakenduserialade teemade osakaalu lisandumisega analüüsitakse olemasolevaid ainekavasid, kaasajastatakse ja tasakaalustatakse eesmärgid ning õppesisu, lisades teemad, mis käsitlevad kutseõpetust.

Käivitatakse maakondlik rakendusõppe projekt, kuhu on kaasatud Abja, A. Kitzbergi, Tarvastu, Suure-Jaani ja Viljandi Gümnaasiumid. Projekt käivitatakse koostöös Olustvere TMK ja Viljandi VIKK õppeasutustega. Viiakse läbi arutelud koolides, praktilised õpilaste kutseõppeasutuste tutvustus/külastuspäevad. Kutseõppeasutused määravad kindlaks valikerialad, kus on võimalik gümnaasiumi lõpetades omandada osaõppe kutsetunnistus, sooritades litsentsieksami. Valikulisi kutseerialasid tutvustatakse 2016/2017 õppeaasta sügisperioodil. Projekt rakenduserialad valikainetena rakendub 2017/2018. õppeaastal.

Kutseharidus

Viljandi maakonnas on kaks kutseõppeasutust: Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool, Viljandi Kutseõppekeskus.

Kutsehariduses töötab 129 õpetajat 87,64 ametikohal, kellest 42,6% on mehed.

Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis on võimalik õppida nii põhikooli- kui gümnaasiumihariduse baasil. Põhihariduse baasil saab õppida põllumajandus töötajaks, maaturismi teenindajaks, piima-, liha-, pagari-, kondiitritoodete ja jookide valmistajaks ning kokaks. Keskkooli baasil on võimalik õppida turismikorraldajaks, giidiks, sekretäriks, raamatupidajaks, toidlusteenindajaks, piima-, liha-, pagari-, kondiitritoodete, ja jookide valmistajaks, aedvilja töötajaks, keraamikuks, klaasipuhuja assistendiks, tekstiil-käsitööliseks, puuesemete valmistajaks, mesinikuks ja põllumajandusspetsialistiks. 2015/2016. õppeaastal õpib koolis 760 õpilast. Neist 310 on põhihariduse baasil, ülejäänud on täiskasvanud õppijad, kes õpivad tasemeõppes. Ligikaudu 37% õppijatest on pärit Viljandi maakonnast.

Viljandi Kutseõppekeskus on tehnilist haridust pakkuv kutsekool, kus on võimalik õppida päevases tasemeõppes või sessioonõppes, töökohapõhises- või õpipoisiõppes. Õppida on võimalik ehitus-, teenindus-, auto- ja metalli, arvuti ja täiskasvanute koolitusosakonnas.

Täiskasvanute koolitusosakonnas saab õppida tasuta ja tasulistel kursustel. Kool korraldab koolitusi ettevõtjate ja töötukassa tellimisel. Ligikaudu 50% õpilastest on pärit Viljandi maakonnast. 2015/2016. õppeaastal õpib koolis 930 õpilast.

- Viljandimaa kutseharidust andvad koolid on kaasaegse sisustusega
- On loodud õppimisvõimalused põhiharidusest, tööeas kutseta inimestele, hariduslike erivajadustega inimestele
- Kutseõppeasutustel on sidemed välispartneritega
- Kutseõppeasutused pakuvad täiendõpet täiskasvanutele
- Kutseharidusest väljalangemine ei ületa riigi keskmist näitajat

Kõrgharidus

Kõrgharidust on Viljandis võimalik omandada Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias ja Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor (EEK) Viljandi Õppekeskuses. 2015/2016. õppeaasta algul õppis kultuuriakadeemias 17. õppekaval 692 tudengit (537 päevases ja 155 avatud ülikooli õppes). Õpet viiakse läbi neljas osakonnas: kultuurharidus 241 tudengit, muusika 188 tudengit, rahvuslik käsitöö 132 tudengit ja etenduskunstid 131 tudengit.

Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor Viljandi Õppekeskus tegutseb alates 1993. aastast. Viljandi erialasid ühendavad märksõnad ettevõtlus ja loomemajandus. Missiooniks on ettevõtliku eluhoiaku kujundamine.

EEK-il on tähtajatu õpetamisõigus ärimises, halduse ning kunstide õppekavagruppides.

EEK Viljandi õppekeskuses 2015/2016. õppeaastal õpib tasemeõppes (rakenduskõrgharidus) 113 üliõpilast finantsjuhtimise, personalijuhtimise, turunduse ning logistika erialal.

2015/2016. õppeaastal jätkub tootmisjuhtide täienduskoolituse korraldamine Viljandi maakonna ettevõtete tootmisjuhtimisega tegelevatele töötajatele. Õppeprogramm on koostatud koostöös tootmisettevõtetega ning on praktilise suunitlusega. Jätkub majandusala eelkutseõppe läbiviimine Viljandi maakonna üldhariduskoolides, kus õpetatakse organisatsiooni käitumist ning juhtimise aluseid, äriplaani koostamist. Koostöö toimub Viljandi ja Abja Gümnaasiumidega.

- Viljandi Kultuuriakadeemias on vähenenud üliõpilaste arv 300 võrra (1000-lt 700-le) seoses osade erialade õppe lõpetamisega
- Viljandimaa pakub jätkuvalt võimalust kõrghariduse omandamiseks
- Viljandimaa toetab kõrghariduse andmise võimaluste laiendamist maakonnas
- Käivitada Viljandis rakenduslikku IKT alast kõrgharidust pakkuv õppe- ja arenduskeskus VICTA

Kokkuvõte hetkeseisundi analüüsist

- Rahvaarvu kahanemine
- Omavalitsuste rahalised võimalused ja haldusreform lähitulevikus

- Uute arenguvõimaluste aktiivne otsimine, loomine
- Kodulähedase kooli olemasolu, et säiliks elu ja ettevõtlus kõikjal Viljandimaal
- Õpetajate vanus
- Ajavahemikul 2016-2021.a. ei ole Viljandimaa valmis erivajadustega lapsi koolitama ainult üldhariduskoolide tavaklassides
- Erivajadustega lastele optimaalse koolivõrgu säilitamine (säilivad Ämmuste, Lahmuse ja Kaare kool)
- Tugipersonali olemasolu vastavalt vajadusele

VISIOON: VILJANDIMAA VÄÄRTUSI HINDAV, IGALE INIMESELE KÄTTESAADAV, KONKURENTSIVÕIMELINE HARIDUS

EESMÄRGID JA STRATEEGIAD

Eesmärk 1: Viljandimaal saavad kõik lapsed võimetekohase kvaliteetse alus- ja üldhariduse kaasaegses õpikeskkonnas

Mõõdikud

- Riigieksamite ja põhikooli lõpueksamite tulemused (**LISA 4 ja 5**)
- Järgmisel haridustasemel edasiõppijate protsent lõpetajate üldarvust
- Väljalangevus põhikoolist
- Kõikidele soovijatele on tagatud sõime- ja lasteaia koht
- Edukad tulemused vabariiklikes ja rahvusvahelistes uuringutes (PISA, TIMSS)

Strateegiad

- Tagada kõigile lastele võimalus kodulähedaseks alushariduse ning põhihariduse omandamiseks I ja II kooliastmes
- Korrastada üldhariduskoolide võrk vastavalt kogukondade soovidele, demograafilisele olukorrale ja majanduslikele võimalustele
- Kindlustada Viljandimaa haridusvõrk kvalifitseeritud ja motiveeritud õpetajate, asutuse juhtide ja tugispetsialistidega
- Tagada õpetajate täienduskoolitus hariduslike erivajadustega laste õpetamiseks
- Tagada lastele sh hariduslike erivajadustega lastele nõustamisteenus ning vajadusel tugiteenused
- Märgata õigeaegselt koolikohustust mittetäitvaid noori ja suunata neid hariduse omandamisele
- Rajada õpilaskodu Viljandi linnas
- Arendada kutsenõustamist üldhariduskoolides
- Luua üldhariduskoolide õpilastele võimalused eelkutseõppeks

- Arendada töökasvatust üldhariduskoolides
- Rakendada innovaatilisi meetodeid hariduses

Eesmärk 2: Viljandi maakonna kutseõppeasutused on konkurentsivõimelised

Mõõdikud

- Viljandi maakonnas on võimalik kutseharidust omandada Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool ning Viljandi Kutseõppekeskus
- Õpilaste arv koolides ei kahane
- Õpingud katkestanute protsent on kahanev
- On loodud tingimused ja õppekohad hariduslike erivajadustega noortele maakonna kutseõppeasutustes

Strateegiad

- Jätkata maakonna kutseõppeasutustes uute õppekavade väljatöötamist ning õpikeskkonna arendamist
- Erialadel, kus on võimalik, käivitada õpipoisikoolitus
- Laiendada kutsenõustamist üldhariduskoolides
- Luua üldhariduskoolide õpilastele võimalused osakutse, eelkutseõppeks maakonna kutseõppeasutustes
- Rakendada tugisüsteeme ja luua võimalused kutseõppeks erineva võimekusega ning haridusega õpilastele
- Ennetada kutsekoolidest väljalangemist

Eesmärk 3: Viljandimaa noor on tööturul toimetulev

Mõõdikud

- 20–26-aastaste noorte õppimise või tööhõive määr

Strateegiad

- Maakondliku karjäärinõustamis süsteemi praktiline rakendamine

Eesmärk 4: Viljandimaal tegutsevad jätkusuutlikud kõrgkoolid

Käivitada Viljandis rakenduslikku IKT alast kõrgharidust pakkuv õppe- ja arenduskeskus VICTA 200 tudengile.

VICTA teeb koostööd erinevate rahvusvaheliste ettevõtetega (arenduste või probleemilahenduste tellimine VICTA-lt). VICTA rakendab õppetöös probleemipõhist õpet, kus teadmisi ja oskusi saadakse läbi reaalsete projektide, mida õppekäigus lahendatakse.

EEK Mainor Viljandi Õppekeskus jätkab tasemeõppe korraldamist Viljandi maakonnas, üliõpilaste arvukuse suurendamiseks luua otsekontakte maakonnas tegutsevate ettevõtetega.

Mõõdikud

- Kultuuriakadeemia olemasolu Viljandis
- Kultuuriakadeemia õpilaste arv ei kahane
- EEK Mainor Viljandi õppekeskus jätkab tasemeõppega
- Erakõrgkoolide areng Viljandis

- Rakendusliku IKT õppeasutuse ellukutsumine

Strateegiad

- Arendada koostööd Viljandimaa kohalike omavalitsuste, Viljandi Maavalitsuse, kõrgkoolide ja teiste huvigruppide vahel
- Toetada ettevõtjate huvi ja kaasamist
- Koostöös ettevõtjatega selgitada välja täienduskoolituse vajadus ning koostada reaalsed koolituskavad
- Logistika koolituse õppekava väljatöötamine ja ellurakendamine maakonnas (VICTA)
- Jätkata maakonna koolides majanduslase eelkutsõppe õpetamist EEK Mainor Viljandi Õppekeskuse poolt
- Kaasata koostöösse kõiki maakonna gümnaasiume

ÜLDHARIDUSKOOLIDE VÕRK VILJANDI MAAKONNAS 2015-2020.a : ANALÜÜS JA ÜMBERKORRALDAMISE PÕHIMÕTTED

Koolivõrgu analüüs (Poliitikauuringute Keskus Praxis: Kaire Pöder, André Veski, Laura Kirss ja Triin Lauri. 2014. Eesti põhikooli- ja gümnaasiumivõrgu analüüs aastaks 2020.a. Tallinn)

Maakondades tehtud intervjuude põhjal selgub, et tegelikult on koolivõrgus juba paljud muutused käima lükatud. Eelkõige näitab analüüs, et koolivõrgu ümberkujundamise reforme on alustatud tiheda asustustihedusega omavalitsustes (v.a Harjumaa) ning paljudes maakondades on riigigümnaasiumide loomine koos sellega seonduvate ümberkorraldustega ülejäänud koolivõrgus toimunud või kohe toimumas. Kõige problemaatilisem on olukord keskmise asustustihedusega omavalitsustes, kus on raskusi nii kaheteistklassiliste koolide rolli määratlemisega uues süsteemis kui ka selle kohta otsuste tegemisega. Vastupidiselt tihealade enamjaolt juhitud arengutele iseloomustab teiste omavalitsuste koolivõrgualast tegevust eelkõige vabaarengustrateegia. Väljaspool suuremaid keskusi asuvad omavalitsused on koolivõrguotsustes tugevalt sõltuvuses demograafilisest olukorrast ning majanduslikest võimalustest. Mitmetes omavalitsustes võib siiski leida ka *status quo*-strateegia elemente. Sellesse rühma kuuluvad omavalitsused, kelle tegevust on seni iseloomustanud praeguse koolivõrgu säilitamine võimalikult pikaajaliselt.

Olgugi et koolivõrgu ümberkorraldamise edutegurid on sageli koosmõjulised – edu toovad tegurite kombinatsioonid, mitte üksiktegurid –, võib väita, et üks tegur on selline, mis on vajalik tingimus igaks toimivaks kombinatsiooniks. See on oskuslik ja põhjalik teavitustöö kogukonnas.

Veel osutab analüüs sellele, et mitmes paigas on koolivõrgu liikumapanevaks jõuks olnud haldusreform. Omavalitsuste liitumise tulemusel tekkinud koolide ühel omanikul on mõnevõrra lihtsam otsuseid langetada. Tähtis on ka probleemi (kooliastmete sulgemine) seostamine võimalustega. Näiteks lasteaia ja kooli liitmine ning huvitegevusvõimaluste

laiendamine koolis on olnud kokkuvõttes tõhusad ning kõiki osapooli rõõmustavad lahendused.

Koolivõrgu ümberkujundamise peamised takistused on seotud majanduslike teguritega, sest omavalitsustel puudub selgus, millisel muutuval koolipidamisega seotud kulud riigigümnaasiumide reformi käivitumise korral ning kes need kannab. Samuti ei toeta väikevaldade koostööd olemasolev transpordivõrk. Sageli on takistused poliitilised – kooli püsijäämine on oluline valimislubadus, millest ei saa taganeda. Alahinnata ei saa ka maakoolide sotsiaalset tähendust, kuna kool on sotsiaalsete probleemide lahendaja ja seltsielu keskus. Peale selle on vaja teadvustada, et koolivõrgu tõhus ümberkorraldamine eeldab suuremaid halduskorraldusotsuseid. Ratsionaalne idee võib pahatihti takerduda ka ajalooliste küsimuste, inimeste ja/või hoonetega seotud problemaatikasse.

Kodulähedase koolitee pikkuse arvutamisel tuginetakse Praxise uuringule 2014

Koolitee pikkus alla 5 km (kuni 60 min jalgsi kõndi)

Gümnaasisti koolitee pikkus kuni 40 km ühe tunni sõidu ulatuses

Lisades 6 ja 7 on esitatud PRAXise uuringu prognoos „Viljandimaa koolide arvud tüüpide lõikes ning võrdlus olemasoleva koolivõrguga“

Soovituslikud ümberkorraldamise põhimõtted Viljandi maakonna KOV-dele

- kool on kodulähedane, lapsesõbralik, avatud ja loovust soosiv
- koduläheduse all mõistame koolitee pikkust
- alusharidus kuni 5 km
- 1.-4. klass kuni 5 km
- (II ja III kooliaste kuni 10 km
- gümnaasiumiaste kuni 30 km
- oluline on pakutava hariduse kvaliteet
- kohalik majandussituatsioon ja haldusreform
- kohaliku kogukonna soovid
- ühiskondliku transpordi võimalus
- koolide materiaal-tehnilise baasi arendamise võimalused
- õppekava astmeline ülesehitus (1.-3/4., 4.-6., 7.-9., 10.-12. klassid)
- õpilaste arv, selle muutumise trend ja prognoos

ARENGUKAVA SEIRE JA MUUTMINE

Viljandimaa hariduse arengustrateegia elluviimise tegevuskava vaadatakse üle kord kahe aasta tagant (vajadusel sagedamini) ja korrigeeritakse vastavalt olukorra muutumisele.

Viljandimaa ees seisvaid väljakutseid saab lahendada Viljandimaa kohalike omavalitsuste, ettevõtete, asutuste ja huvirühmade võrgustiku koostöös Eesti riigiasutustega.

Maavanem korraldab Viljandimaa hariduse arengustrateegia seiret, mis koosneb kolmest tegevusest:

1. Viljandimaa hariduse arengu põhinäitajate statistika süstemaatiline uuendamine. Viljandimaa hariduse arengu põhinäitajad sisaldavad kõiki käesolevas hariduse arengustrateegias toodud statistika abil jälgitavaid mõõdikuid.

2. Hariduse arengustrateegia eesmärkide täitmisele hinnangu andmine ning vastava aruande lisamine strateegia lisade hulka. Hindamist teostatakse iga nelja aasta järel.

3. Kavandatud tegevussuundade ja -kavade täpsustamine sõltuvalt hariduse arengustrateegia täitmise käigust ning võimalustest püstitatud eesmärkide täitmiseks vajalike tegevuste elluviimiseks. Teostatakse kord kahe aasta tagant.

Kui hariduse arengukavas püstitatud eesmärkide täitmise analüüsi käigus selgub vajadus muuta arengukavas esitatud väärtusi, peamist eesmärki, strateegiaid, tuleb koostada uus hariduse arengustrateegia. Uue hariduse arengustrateegia koostamise algatab Viljandi maavanem.

Lisa .8 KOV –ide ettepanekud ja täiendused

Viljandi maakonna hardusvõrgu suurim väljakutse 2016-2021

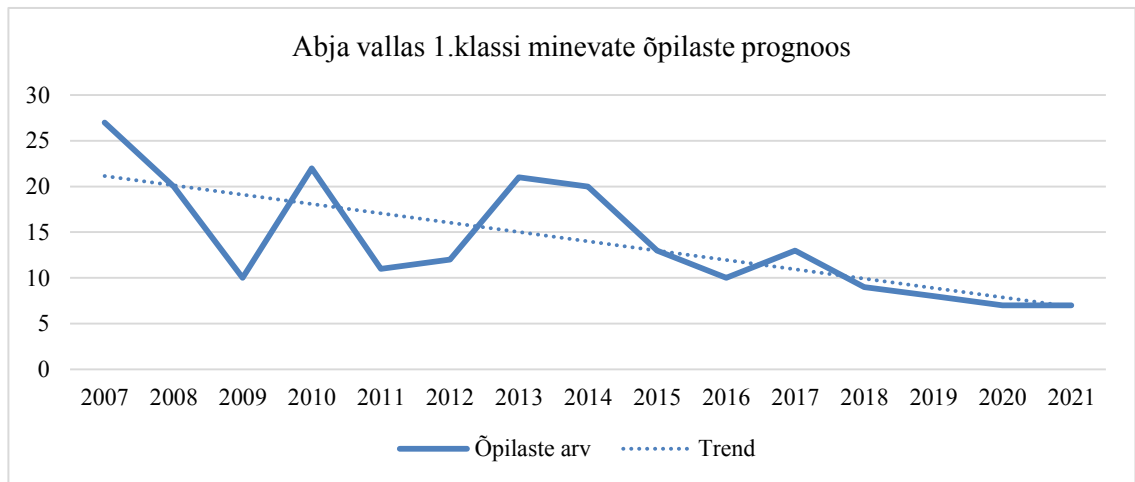
Õpilaste arvu vähenedes säilitada kõigile Viljandimaa lastele kool, mis on kodulähedane, lapsesõbralik, avatud ja loovust soosiv.

Viljandi maakonna 1.klassi astuvate õpilaste prognoos aastani 2021 omavalitsustes.

Kooliminejate arvud aastatel 2016-2021 on tuletatud valemiga: 9 aasta sündide ja kooliminejate vahe%, millest on võetud mediaalne keskmine

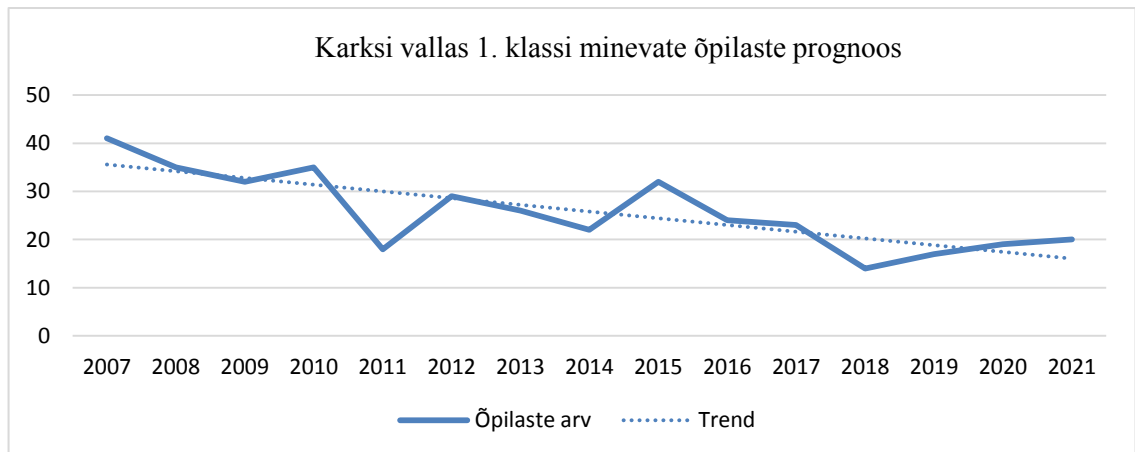
Abja vald

Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Abja Gümnaasium	Õpilaste arvu vähenedes oht muutuda põhikooliks	Kooli pidajal kaaluda gümnaasiumiastme ühendamist A. Kitzbergi nim Gümnaasiumiga

Karksi vald

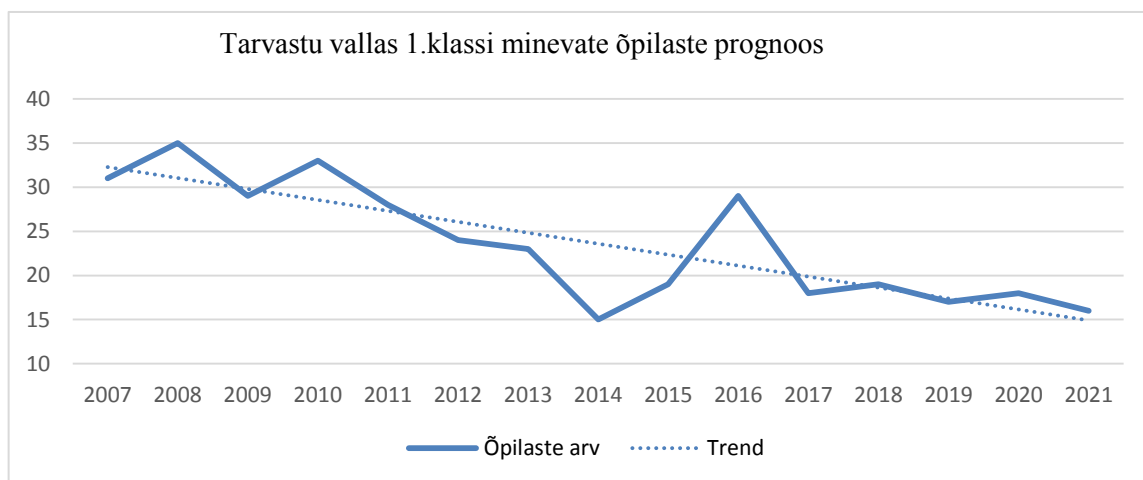
Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanek
A. Kitzbergi nim Gümnaasium	Õpilaste arvu vähenemine gümnaasiumi osas	Kooli pidajal kaaluda gümnaasiumiastme ühendamist Abja Gümnaasiumiga

Tarvastu vald

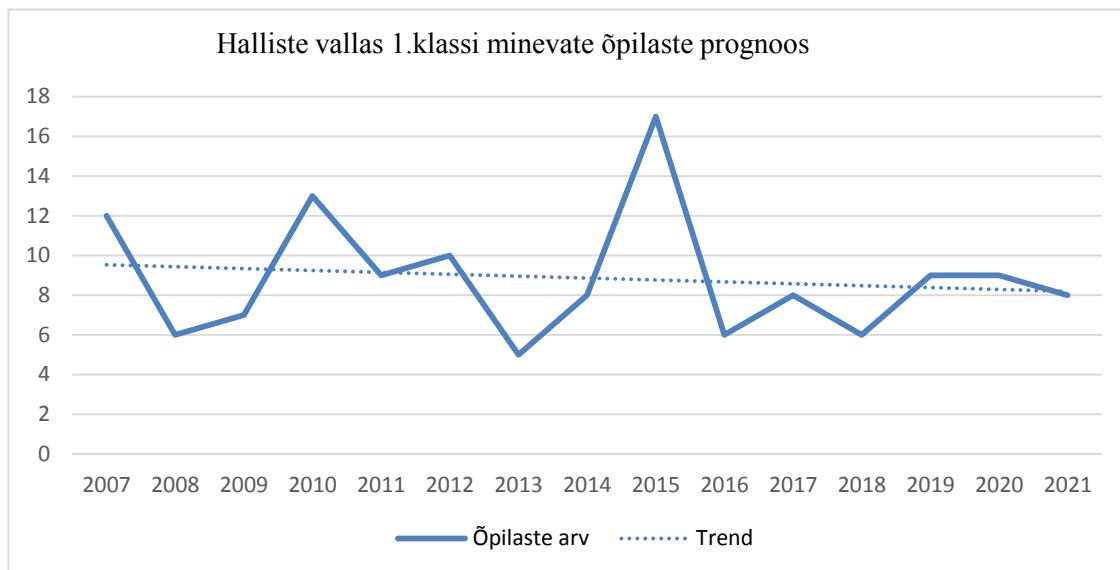
Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Tarvastu Gümnaasium	Õpilaste arvu vähenedes oht	Kooli pidajal hinnata 2017.aastal

	muutuda põhikooliks	gümnaasiumi jätkusuutlikkust
--	---------------------	------------------------------

Halliste vald

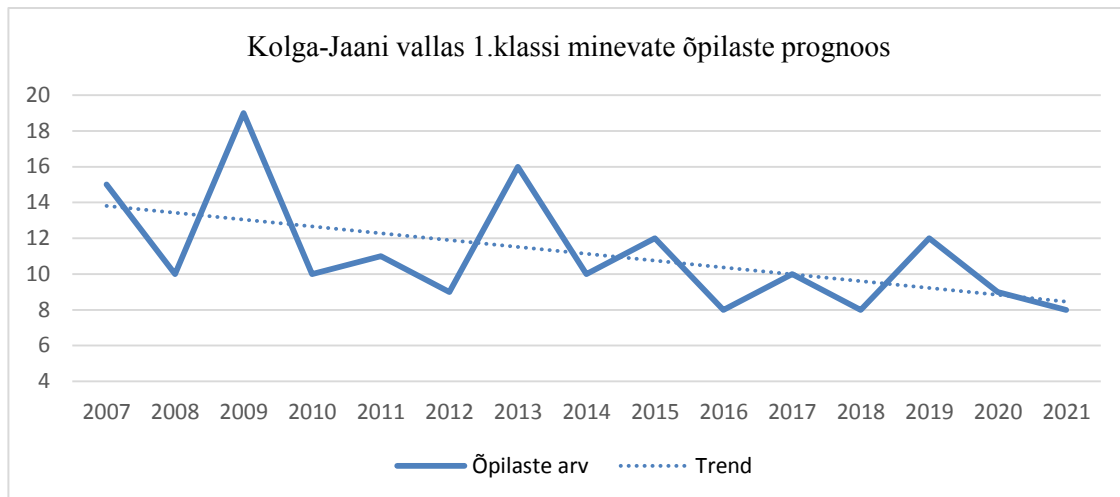
Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Halliste Põhikool	Ühinemine lasteaiaga	Jätkab lasteaid-põhikoolina

Kolga-Jaani vald

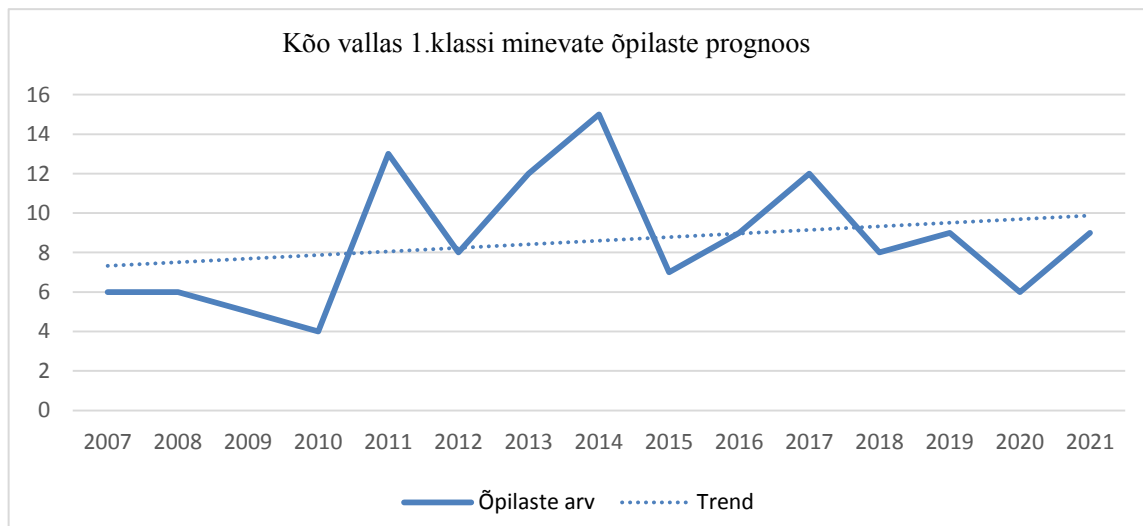
Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Kolga-Jaani	Ühinemine lasteaiaga	Jätkab lasteaid-põhikoolina

Põhikool		
Leie Põhikool	Oht muutuda 3-4.klassiliseks kooliks ühendatuna lasteaia	Kooli pidajal kaaluda võimalust liita Leie Põhikool Kolga-Jaani Põhikooliga

Kõo vald

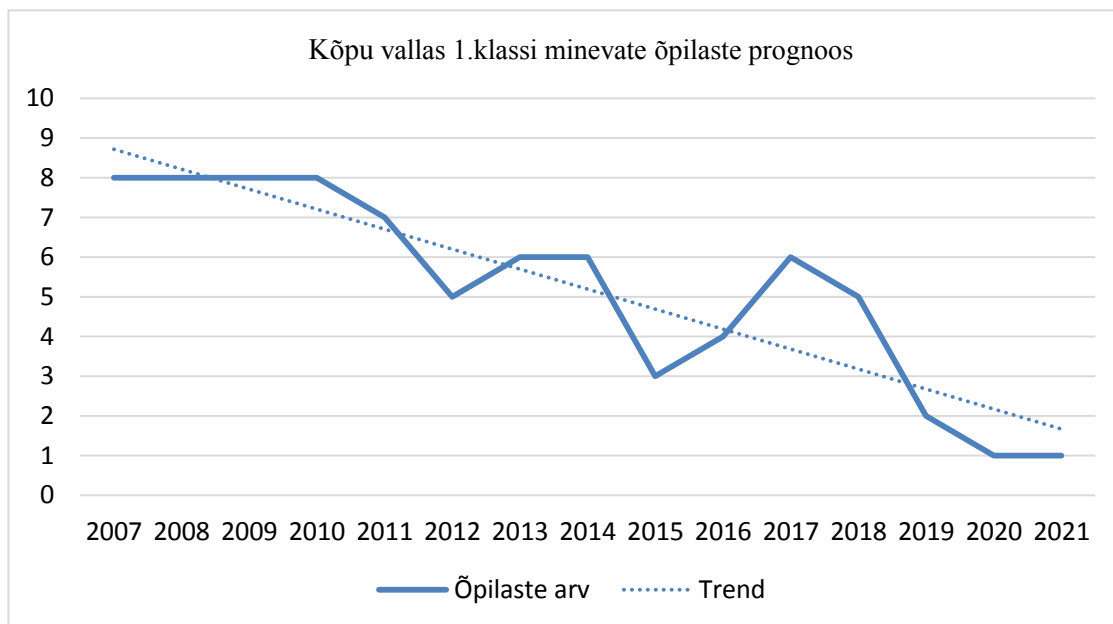
Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Kirivere Kool	Ühinemine lasteaia	Jätkab lasteaed-põhikoolina

Kõpu vald

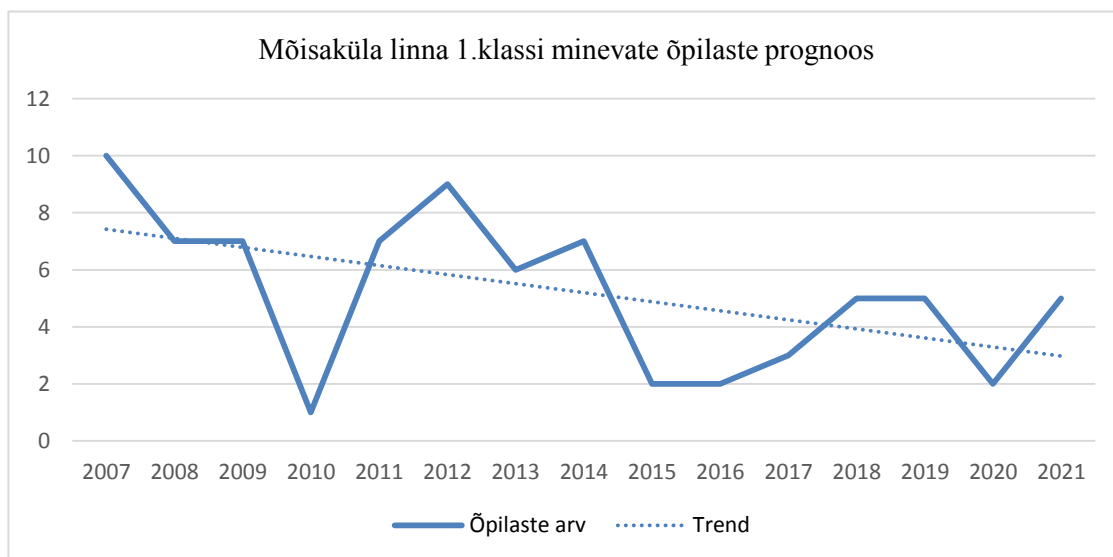
Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Kõpu Põhikool	Õpilaste arvu vähenedes oht muutuda 6. klassiliseks	Kooli pidajal kaaluda võimalust muutuda 3-4 klassiliseks kooliks

	kooliks ühendatuna lasteaiaga	ühendatuna lasteaiaga
--	-------------------------------	-----------------------

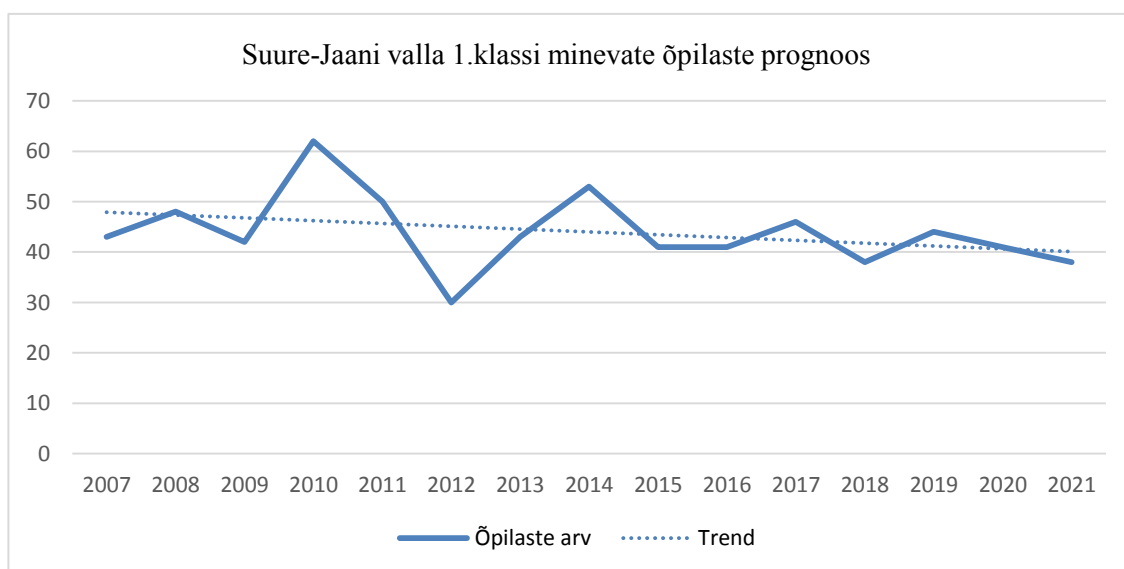
Mõisaküla linn

Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Mõisaküla Kool	Õpilaste arvu vähenedes oht muutuda 6. klassiliseks ühendatuna lasteaiaga	Jätkab lasteaid- põhikoolina

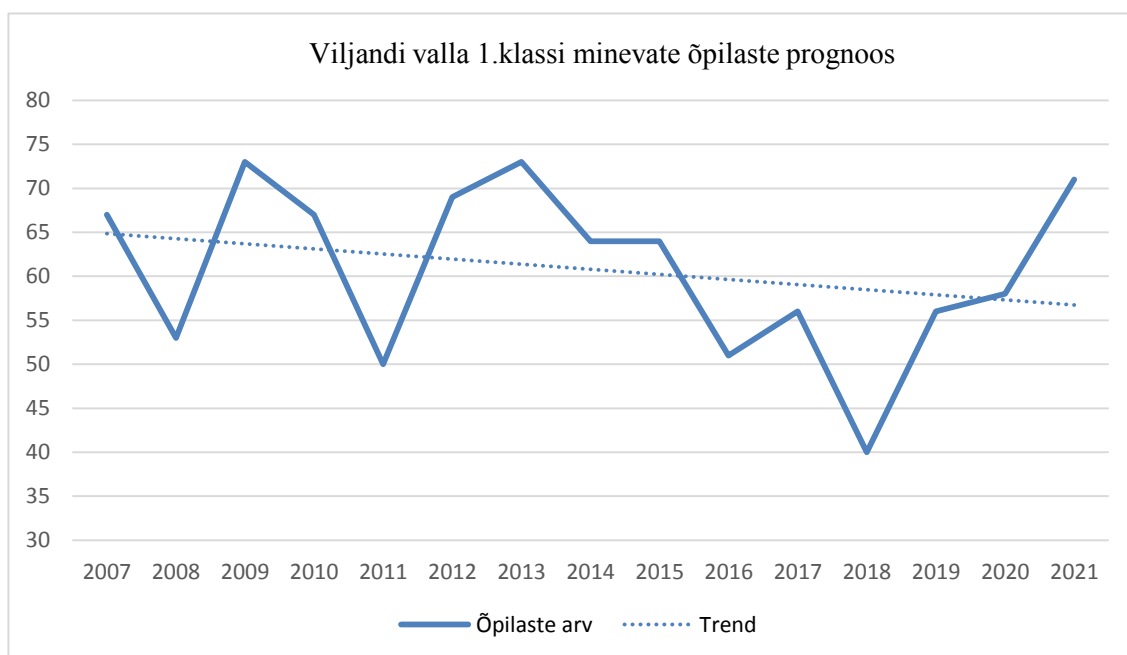
Suure-Jaani vald

Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Suure-Jaani Gümnaasium	Õpilaste arvu vähenedes gümnaasiumi sulgemine	Kooli pidajal hinnata 2018. aastal gümnaasiumi jätkusuutlikkust
Suure-Jaani Kool	Jätkab põhikoolina õppekohtadega	Kooli pidajal hinnata 2018. aastal õppekohtade jätkusuutlikkust 3-4 klassilisena.
Olustvere Põhikool	Võimalik ühinemine lasteaiaga. Oht muutuda 6. klassiliseks kooliks.	Võimalus ühineda Suure-Jaani Kooli õppekohaks

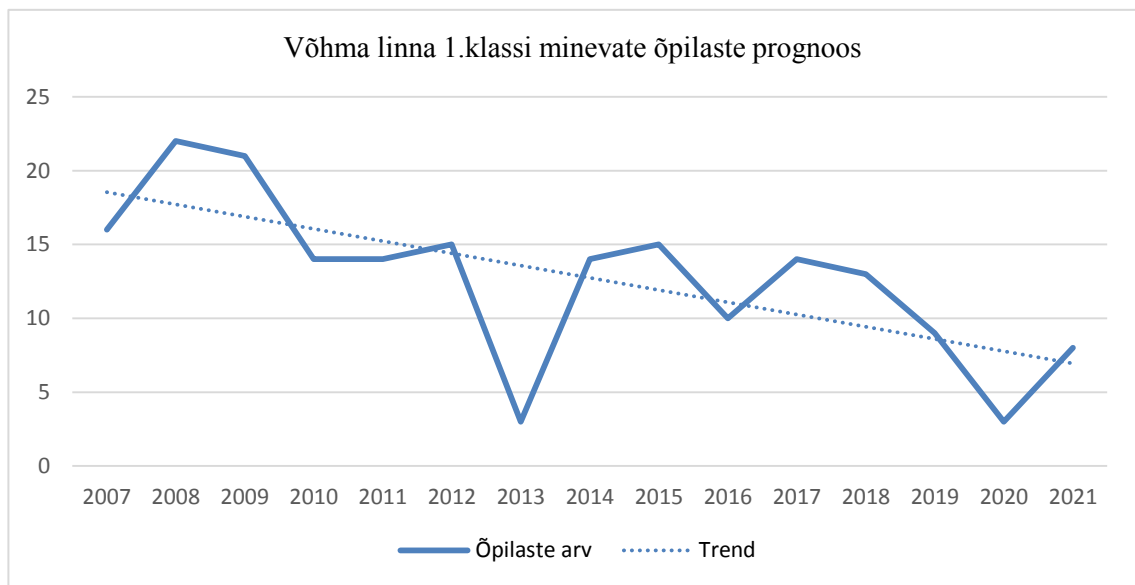
Viljandi vald

Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Heimtali Põhikool	Jätkab põhikoolina	Kool jätkab põhikoolina
Holstre Põhikool	Oht muutuda 3-4.klassiliseks kooliks ühendatuna lasteaiaga	Kooli pidajal hinnata kooli jätkamisel kodulähedase kooli säilitamise võimalust
Kalmetu Põhikool	Ühinemine lasteaiaga	Kool jätkab lasteae-põhikoolina
Paistu kool	Õpilaste arvu vähenedes oht muutuda 6.klassiliseks kooliks ühendatuna lasteaiaga	Kool jätkab lasteae- põhikoolina
Saarepeedi Kool	Õpilaste arvu vähenedes oht muutuda 6.klassiliseks kooliks ühendatuna lasteaiaga	Kool jätkab lasteae-põhikoolina
Viiratsi Kool	Jätkab 6.klassilise koolina	Kooli ühendamist lasteaiaga ei pea otstarbekaks

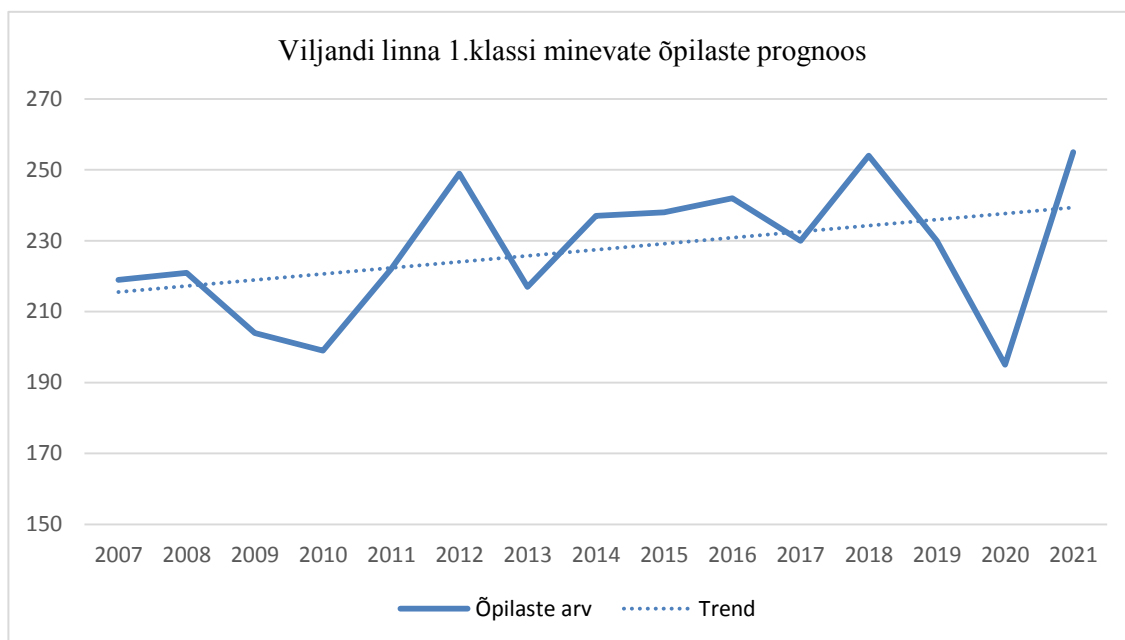
Võhma linn

Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Võhma Kool	Ühinemine lasteaiaga	Kool jätkab lasteaed-põhikoolina

Viljandi linn

Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Viljandi Jakobsoni Kool	Jätkab põhikoolina	
Viljandi Kesklinna Kool	Jätkab põhikoolina	
Viljandi Paalalinna Kool	Jätkab põhikoolina	
Viljandi Kaare Kool	Jätkab põhikoolina	
Viljandi Täiskasvanute Gümnaasium		Kooli pidajal hinnata võimalust liita Viljandi Täiskasvanute Gümnaasium Viljandi Gümnaasiumiga

Riigikoolid

Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Lahmuse Kool	Jätkab põhikoolina	Riigikool jätkab erivajadustega laste koolina
Ämmuste Kool	Jätkab põhikoolina	Riigikool jätkab erivajadustega laste koolina
Viljandi Gümnaasium	Jätkab gümnaasiumina	Jätkab riigigümnaasiumina

Erakoolid

Kool	Ohud/võimalused	MV ettepanekud
Viljandi Vaba Waldorfkool	Jätkab põhikoolina	Jätkab lasteaed-põhikoolina
Erakool Oja	Arenguks vajalik õpilaste arvu suurenemine	Kooli pidajal hinnata 2018.aastal kooli jätkusuutlikkust
Jaagu Lasteaed-Põhikool	Jätkab põhikoolina	Jätkab maakonnale vajaliku erivajadustega laste põhikoolina.